

RECENZE:

MUDr. Marek Smolár, Ph.D., MPH, Ochorenia prsníkov. Jesseniova lekárska fakulta UK v Martine, 2021. Vysokoškolské skriptá

Učební text Marka Smolára podává na 165 stranách ucelený přehled o diagnostice a léčbě onemocnění prsů s jednoznačným důrazem na nejzávažnější z nich – mamární karcinom. Mohlo by se zdát, že v dnešní době přemíry informací a dostupnosti zahraniční literatury je už trochu archaismus psát nebo číst vysokoškolská skripta, když téměř o kterékoli konkrétní chorobě je možné najít řadu odborných článků a zpravidla i rozsáhlé monografie. Nicméně právě tato rozsáhlost a neuspořádanost dostupných údajů studentům mnohdy komplikuje odlišení aktuálního od zastaralého a podstatného od méně podstatného, takže pak jen obtížně odhalují některé logické souvislosti.

Předkládaná skripta jsou přehledným a uceleným dílem – od úvodního historického exkurzu se přes embryologii a vývojové vady dostávají k anatomii a fyziologii prsní žlázy. Následují logicky členěné kapitoly o jednotlivých typech nejčastějších onemocnění – zánětech, nenádorových chorobách, benigních nádorech, rizikových lézích a především o mamárním karcinomu. V popisech je kladen důraz na histologický obraz, diagnostiku a léčbu všemi dostupnými modalitami s akcentací principů léčby chirurgické či onkochirurgické, která u nádorových onemocnění hraje zásadní roli, přitom bývá v mnohých učebnicích opomíjena, nebo odbyta jednou větou. Texty jsou doprovázeny rozsáhlou, názornou a velmi kvalitní barevnou obrazovou dokumentací. V závěru skript je uveden obsažný seznam aktuálních literárních pramenů, které sloužily nejen jako podklad při zpracování textu, ale případní zájemci jej mohou použít i jako vodítko ke studiu doplňujících informací.

Skripta však nepředstavují jen systematický výčet nejdůležitějších faktů. Z jednotlivých kapitol je cítit zájem a osobní zkušenost autora, který se onemocněním prsu ve své profesní kariéře již léta věnuje, a to nejen jako lékař, ale i jako vysokoškolský pedagog. Kromě údajů, které si lze přečíst leckde, je z textu patrný náhled a znalost klinické praxe, která nemusí vždy nutně odpovídat veškerým teoretickým předpokladům či zahraničním doporučením. Když jsem v mládí pronikal do studia diagnostiky a léčby nádorů prsu, bylo nutné čerpat informace z různých zdrojů, které mnohdy nebyly aktuální a nezdědily si odporovaly. Reálný klinický svět pak přinášel řadu překvapení, neboť pozorované se občas lišilo od přečteného a bylo pracné hledat správnou cestu. Čtenáři skript Marka Smolára budou této fáze ušetřeni, neboť autor v textu zřetelně naznačuje transformace teorií do praktického medicínského života. I přes rozporuplné otázky, které současná medicína přináší, si však skripta zachovávají přiměřenou míru konzistence, což je – zejména při úvodním studiu jakékoli problematiky – jednoznačně žádoucí. Kladně také hodnotím, že autor neváhal v textu zohlednit některá moje doporučení, která jsem si jako recenzent dovolil.

Na rozdíl od většiny vysokoškolských skript, která zpravidla prezentují problematiku z pohledu jednotlivých oborů, jsou Smolárova „Ochorenia prsníkov“ podaná veskrze mezioborově, tak, jak je to z hlediska klinické praxe nezbytné. Jak sám autor uvádí v předmluvě, publikace může sloužit k přípravě na zkoušku z chirurgie, gynekologie, onkologie, ale jistě i jiných předmětů, především histologie a histopatologie. Nepochybně dobře poslouží i vystudovaným lékařům, kteří si budou chtít osvěžit nebo i prohloubit příslušné vědomosti. Ve slovenské a české literatuře je, a historicky bylo, velmi málo takto klinicky zaměřených učebních textů a ze srdce přeji slovenským studentům a zájemcům o diagnostiku a léčbu onemocnění prsu, že budou mít tato skripta k dispozici.

Brno, červenec 2021

doc. MUDr. Oldřich Coufal, Ph.D.